

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 4.3.2019 r.
COM(2019) 190 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

z wdrażania planu działania dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym

{SWD(2019) 90 final}

1 WPROWADZENIE

W grudniu 2015 r. Komisja przyjęła plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym¹ w celu pobudzenia zatrudnienia, wzrostu i inwestycji oraz wypracowania neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki. 54 działania w ramach planu działania zostały zakończone lub są wdrażane, chociaż prace nad niektórymi będą trwały jeszcze po 2019 r.

Unijne ramy monitorowania gospodarki o obiegu zamkniętym² wskazują, że transformacja pomogła UE powrócić na ścieżkę tworzenia miejsc pracy. W 2016 r. w sektorach istotnych dla gospodarki o obiegu zamkniętym zatrudniano ponad cztery miliony pracowników³, co stanowiło wzrost o 6 % w porównaniu z 2012 r. W najbliższych latach tworzone mają być dodatkowe miejsca pracy, aby zaspokoić oczekiwany popyt generowany przez w pełni funkcjonujące rynki surowców wtórnych⁴.

Dzięki obiegowi zamkniętemu pojawiły się także nowe możliwości i modele biznesowe oraz możliwość rozwoju nowych rynków wewnątrz UE i poza jej granicami. W 2016 r. działania związane z obiegiem zamkniętym, takie jak naprawa, ponowne użycie lub recykling, wygenerowały niemal 147 mld EUR wartości dodanej, przyczyniając się do inwestycji wartych około 17,5 mld EUR⁵.

W latach 2008–2016 recykling odpadów komunalnych w Europie wzrósł, a udział materiałów pochodzących z recyklingu w ogólnym zapotrzebowaniu na materiały wskazuje na ciągłą poprawę. Materiały pochodzące z recyklingu zaspakajają jednak niecałe 12 % popytu na materiały w UE⁶. Znajduje to odzwierciedlenie w niedawnym sprawozdaniu zainteresowanych stron, z którego wynika, że pełny obieg zamknięty ma zastosowanie jedynie do 9 %⁷ światowej gospodarki, co pozostawia ogromne pole do poprawy.

Unijne **ramy monitorowania gospodarki o obiegu zamkniętym** przedstawione przez Komisję w 2018 r. uwzględniają 10 kluczowych wskaźników obejmujących każdy etap cyklu życia produktów oraz aspekty konkurencyjności. Wszystkie wskaźniki są regularnie aktualizowane i udostępniane na specjalnej stronie internetowej⁸.

Niektóre państwa członkowskie opracowały dodatkowe krajowe wskaźniki gospodarki o obiegu zamkniętym, uzupełniając tym samym przegląd przewidziany w unijnych przepisach. Parlament Europejski⁹, Rada¹⁰ i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny¹¹ również podkreśliły rolę innych wskaźników w identyfikacji brakujących aspektów gospodarki o obiegu zamkniętym, takich jak ocena przepływów materiałów w symbiozie przemysłowej i uwzględnienie kapitału naturalnego.

W ramach planu działania po raz pierwszy propagowano systemowe podejście w całych łańcuchach wartości. Dzięki niemu Komisja upowszechniła zasady dotyczące obiegu

¹ COM(2015) 614.

² COM(2018) 29 final.

³ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en

⁴ Komisja Europejska, „Wpływ polityki w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym na rynek pracy” (ang. *Impacts of circular economy policies on the labour market*), kwiecień 2018 r.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

⁷ Circle Economy, „Sprawozdanie na temat luki w obiegu zamkniętym” (ang. *The Circularity Gap Report*), styczeń 2018 r.

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy>

⁹ Pytanie wymagające odpowiedzi ustnej O-000087/2018.

¹⁰ Konkluzje Rady, Realizacja planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym (10447/18).

¹¹ NAT/722-EESC-2018-00464.

zamkniętego w obszarach produkcji i konsumpcji tworzyw sztucznych, gospodarki wodnej, systemów żywnościowych i zarządzania poszczególnymi strumieniami odpadów. Było to możliwe dzięki silnemu wsparciu i zaangażowaniu ze strony państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego, środowiska biznesu i obywateli. Plan pozwolił również zbliżyć się do opracowania Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030¹².

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono główne wyniki wdrożenia planu działania. Nakreślono w nim także przyszłe wyzwania związane z kształtowaniem naszej gospodarki i dalszym tworzeniem przewagi konkurencyjnej, wytyczając drogę do gospodarki neutralnej dla klimatu, w której presja na zasoby naturalne i słodkowodne, jak również ekosystemy jest zminimalizowana. Sprawozdanie stanowi odpowiedź na wniosek Rady¹³ o przedstawienie „corocznej pisemnej aktualizacji informacji o postępach w realizacji planu działania”, który to wniosek powtórzył także Parlament Europejski¹⁴. Aktualną sytuację w zakresie wdrażania planu działania przedstawiono w pełni w załączonym dokumencie roboczym służb Komisji¹⁵.

2 BUDOWANIE GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

2.1 Projektowanie i procesy produkcyjne w obiegu zamkniętym

Projekt zapoczątkowuje cykl życia produktów i ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia obiegu zamkniętego. Wraz z wdrożeniem planu prac dotyczącego ekoprojektu na lata 2016–2019¹⁶ Komisja w coraz większym stopniu propaguje **projektowanie produktów w obiegu zamkniętym** oraz cele w zakresie efektywności energetycznej.

- Środki związane z ekoprojektem i etykietowaniem energetycznym dla kilku produktów obejmują aktualnie zasady dotyczące wymogów w zakresie efektywnego wykorzystania materiałów, takich jak dostępność części zamiennych, łatwość naprawy i ułatwienie przetworzenia pod koniec przydatności do użycia.
- Komisja zleciła europejskim organizacjom normalizacyjnym¹⁷ opracowanie horyzontalnych kryteriów pomiaru trwałości, zdatności do ponownego użycia, możliwości naprawy, możliwości poddania recyklingowi i obecności surowców krytycznych. Kryteria te należy stosować w istniejących i nowych normach.

Dzięki produktom i usługom zaprojektowanym w sposób pozwalający włączyć je do obiegu zamkniętego w przyszłości będzie można minimalizować wykorzystanie zasobów i wspierać ponowne użycie materiałów, ich odzysk i zdatność do recyklingu. W różnych strategiach politycznych UE odniesiono się już do kwestii zasobooszczędności: poza dyrektywą w sprawie ekoprojektu i rozporządzeniem w sprawie etykietowania energetycznego polityki te obejmują również narzędzia dobrowolne, takie jak oznakowanie ekologiczne UE lub

¹²Np. cele zrównoważonego rozwoju: 2 (propagowanie ponownego wykorzystywania wody i nawozów organicznych, ułatwianie dokonywania darowizn żywności), 3 (rozwiązywanie problemów związanych z mikrodrobinami plastiku), 8 i 9 (pobudzanie innowacji, zatrudnienia i wartości dodanej), 12 (wsparcie zapobiegania powstawaniu odpadów i odpowiedzialnego zarządzania odpadami i chemikaliami, rozwiązywanie problemów związanych z marnotrawieniem żywności i wspieranie zielonych zamówień publicznych), 13 (potencjał wydajności materiałowej pod względem redukcji emisji CO₂), 14 (zdecydowane działania w zakresie walki z odpadami morskimi).

¹³ Zamknięcie obiegu – plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym (10518/16); Ekoinnowacje: umożliwienie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym (15159/17); Realizacja planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym (10447/18).

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/103519/06%2007%20-%20Coordinators%20Results.pdf>

¹⁵ SWD(2019) 90

¹⁶ COM(2016) 773 final.

¹⁷ Zgodnie z oczekiwaniami do marca 2020 r. opracowanych zostanie dwanaście norm ogólnych.

kryteria zielonych zamówień publicznych. W dokumencie roboczym służb Komisji¹⁸ opublikowanym wraz z niniejszym sprawozdaniem zbadano możliwości w zakresie lepszego formułowania różnych istniejących narzędzi polityki produktowej na poziomie UE oraz ich wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym. Uwzględniono m.in. rozszerzenie polityki dotyczącej ekoprojektu, która okazała się skuteczna w przypadku produktów związanych z energią, grup produktów niezwiązanych z energią oraz w dalszym wspieraniu sektora napraw w UE. W dokumencie roboczym przeanalizowano także możliwości w dodatkowych sektorach, jak np. sektory opakowań i wyrobów włókienniczych oraz sektor meblarski. Trwają prace nad przeglądem zasadniczych wymagań w zakresie opakowań, które mają na celu poprawę projektowania pod kątem ponownego wykorzystania i zapewnienia wysokiej jakości recyklingu opakowań.

Obieg zamknięty oznacza również dostosowanie procesów przemysłowych. Komisja wprowadziła aspekty obiegu zamkniętego (zużycie energii i wykorzystanie materiałów, zapobieganie powstawaniu odpadów, recykling i ograniczenie ilości niebezpiecznych chemikaliów) do poszczególnych dokumentów referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych technik (BREF)¹⁹ zgodnie z dyrektywą w sprawie emisji przemysłowych²⁰, przekształcając je w normy referencyjne dla państw członkowskich dotyczące udzielania zezwoleń zakładom przemysłowym. Ponadto wyniki oceny adekwatności systemu zarządzania środowiskowego i audytu (EMAS) potwierdziły jego potencjał poprawy efektywności środowiskowej organizacji.

Podstawę transformacji stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). Mają one dostęp do doradztwa Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości²¹ i Europejskiego Centrum Wiedzy na temat Wydajności Zasobów²², dzięki którym mogą zwiększyć swoją zasobooszczędność i usprawnić procesy produkcji. Komisja ustanowiła ponadto ogólnoeuropejską sieć poświęconą innowacyjnym i zaawansowanym technologiom produkcyjnym oraz opracowuje bazę wiedzy do celów zastępowania substancji niebezpiecznych, które wzbudzają obawy. MŚP korzystają również z programu pilotażowego w zakresie weryfikacji technologii środowiskowych przeznaczonego dla podmiotów zajmujących się rozwojem technologicznym, który ma potwierdzać informacje o wydajności innowacyjnych technologii i zapewnić większą wiarygodność na nowych rynkach.

2.2 Wzmocnienie pozycji konsumentów

Przejście na gospodarkę o bardziej zamkniętym obiegu wymaga aktywnego zaangażowania obywateli w zmianę struktury konsumpcji. W tym celu w towarzyszącym dokumencie na temat polityki dotyczącej produktów opisano strategiczne podejście do zwiększenia efektywności oznakowania ekologicznego UE, aby zapewnić konsumentom dokładne informacje o środowisku zgodnie z zaleceniami oceny adekwatności²³. Przedstawiono w nim także szczegółową ocenę pilotażowego etapu śladu środowiskowego.

Metoda odnosząca się do śladu środowiskowego produktu i metoda odnosząca się do śladu środowiskowego organizacji opracowane przez Komisję mogą umożliwić przedsiębiorstwom

¹⁸ SWD(2019) 91

¹⁹ Systemy oczyszczania ścieków i gazów odlotowych / gospodarowania ściekami i gazami odlotowymi w sektorze chemicznym (6/2016), intensywna hodowla drobiu lub świń (7/2017), duże obiekty energetycznego spalania (7/2017), produkcja wielkotonażowych organicznych substancji chemicznych (12/2017) i przetwarzanie odpadów (8/2018).

²⁰ Dyrektywa 2010/75/UE.

²¹ <https://een.ec.europa.eu/>

²² www.resource-efficient.eu

²³ COM(2017) 355 final.

sformułowanie twierdzeń dotyczących ekologiczności, które są wiarygodne, weryfikowalne i porównywalne. Metody te pozwalają na identyfikację aspektów o kluczowym oddziaływaniu na środowisko i wspieranie przedsiębiorstw w ekologizacji ich łańcucha dostaw, oraz w dążeniu do większego zrównoważenia i zapewnienia obiegu zamkniętego. Dzięki wiarygodnym informacjom również konsumenci będą w stanie dokonywać świadomych wyborów.

Około 300 przedsiębiorstw z 27 różnych sektorów²⁴ i ponad 2 000 zainteresowanych stron pracowało przez 5 lat nad przetestowaniem tych metod, które uznały za najlepsze praktyki w zakresie oceny cyklu życia.

Informacje na temat trwałości produktów i ich zdolności do naprawy²⁵ mogą się również przyczynić do przesunięcia decyzji zakupowych w kierunku bardziej zrównoważonych wyborów. Na podstawie pozytywnych doświadczeń zebranych w związku z rozporządzeniem w sprawie etykietowania energetycznego Komisja opracowuje system oceny punktowej dotyczący zdolności produktów do naprawy. Ponadto, aby chronić konsumentów przed wadliwymi produktami, we wniosku²⁶ dotyczącym pewnych aspektów umów sprzedaży towarów, który aktualnie jest na ostatnich etapach procesu legislacyjnego, wydłuża się okres przeniesienia ciężaru dowodu, co pomoże konsumentom korzystać z ich gwarantowanych praw²⁷.

Ponadto Komisja zaproponowała wzmocnienie ochrony konsumentów przed nieprawdziwymi twierdzeniami dotyczącymi ekologiczności i praktykami celowego przedwczesnego postarzania produktów²⁸ poprzez poprawę możliwości indywidualnego lub zbiorowego dochodzenia roszczeń w związku z nieuczciwymi praktykami handlowymi²⁹. Stanowi to uzupełnienie informacji podanych w poprawionych wytycznych w zakresie stosowania i wdrażania dyrektywy dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych³⁰.

Aby wykorzystać potencjał organów publicznych w zakresie pobudzania rynków do stosowania produktów i usług w obiegu zamkniętym, Komisja przyjęła nowe i zmienione kryteria zielonych zamówień publicznych w UE, które obejmują aspekty gospodarki o obiegu zamkniętym, i propaguje ich stosowanie za pomocą wytycznych³¹ i sesji szkoleniowych. Komisja daje dobry przykład przy udzielaniu własnych zamówień publicznych. Służby Komisji w Brukseli stosowały kryteria zielonych zamówień publicznych w 93 % wszystkich zamówień o wartości powyżej 60 000 EUR³².

2.3 Przekształcanie odpadów w zasoby

Solidne i wydajne systemy gospodarowania odpadami stanowią niezbędny element

²⁴ Stanowiło to około 2/3 europejskiego rynku pod względem konsumpcji.

²⁵ Komisja Europejska, „Badanie behawioralne dotyczące zaangażowania konsumentów w gospodarkę o obiegu zamkniętym” (ang. *Behavioural Przypadek on Konsument' Engagement in the Circular Economy*), październik 2018 r.

²⁶ COM (2017) 637 final – 2015/0288 (COD), porozumienie polityczne osiągnięte w dniu 29 stycznia 2019 r., http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-742_pl.htm

²⁷ Pierwotny wniosek zaprezentowany w grudniu 2015 r. i zmieniony w 2017 r. celem rozszerzenia jego zakresu o sprzedaż poza internetem.

²⁸ Dalsze informacje na temat charakteru praktyk celowego przedwczesnego postarzania produktów oraz tego, w jaki sposób można im zaradzić, będą zbierane w ramach czteroletniego niezależnego programu badań „Horyzont 2020”, który będzie trwał do 2023 r.

²⁹ Rewizja rozporządzenia w sprawie współpracy w zakresie ochrony konsumentów i wnioski ustawodawcze w ramach nowego ładu dla konsumentów.

³⁰ Dyrektywa 2005/29/WE.

³¹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/pubs_en.htm

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/other/2018%2012%2007_ES%202018_Consolidated%20Volume.pdf

gospodarki o obiegu zamkniętym. W lipcu 2018 r. weszły w życie **zmienione ramy legislacyjne dotyczące gospodarowania odpadami**³³, które mają na celu zmodernizowanie systemów gospodarowania odpadami w Unii i skonsolidowanie europejskiego modelu jako jednego z najskuteczniejszych na świecie. Obejmują one:

- nowe ambitne, ale realistyczne, współczynniki recyklingu³⁴;
- uproszczenie i ujednolicenie definicji oraz metod obliczeniowych i jasny status prawny recyklatów oraz produktów ubocznych;
- zaostrzone przepisy i nowe zobowiązania dotyczące selektywnego zbierania (bioodpadów, wyrobów włókienniczych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych przez gospodarstwa domowe, odpadów z budowy i rozbiórki);
- minimalne wymagania dotyczące rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- skuteczniejsze zapobieganie powstawaniu odpadów i wzmocnienie środków gospodarowania odpadami, w tym odpadami morskimi, odpadami spożywczymi i produktami zawierającymi surowce krytyczne.

Komisja wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu przepisów dotyczących odpadów³⁵ i prowadzi z nimi współpracę w tym zakresie, aby zwiększyć widoczność i znajomość możliwości związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym w państwach członkowskich, przed którymi stoją największe wyzwania pod względem realizacji ich celów w zakresie recyklingu. Dzięki ukierunkowanym wizytom w poszczególnych państwach prowadzonym przez komisarzy europejskich eksperci z różnych państw członkowskich będą dzielili się doświadczeniami i doradzali w sprawie najlepszych sposobów osiągania celów, o których mowa w polityce dotyczącej zarządzania odpadami.

Komisja sprecyzowała relacje między poszczególnymi procesami odzyskiwania energii oraz ich znaczenie³⁶, aby uniknąć niepotrzebnej utraty wartościowych zasobów poprzez składowanie i spalanie. Ponadto zachęcała państwa członkowskie do wskazania technologii odzyskiwania wydajnych pod względem zużycia energii i materiałów w celu lepszego wykorzystania instrumentów ekonomicznych i poprawy planowania, aby uniknąć nadwyżki mocy produkcyjnych spalania.

Bezpieczna dla środowiska gospodarka odpadami, zarówno w UE jak i poza jej granicami, ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia gospodarki o bardziej zamkniętym obiegu. Dzięki zwiększeniu klarowności kodeksu celnego UE³⁷ podmioty zajmujące się odpadami oraz funkcjonariusze służb celnych mogą łatwiej identyfikować strumienie odpadów. Usprawniona wymiana danych elektronicznych również przyczyniła się do lepszego egzekwowania przepisów rozporządzenia w sprawie przemieszczania odpadów³⁸. Ponadto gospodarowanie

³³Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 93, 100, 109, 141, dyrektywa 2008/98/WE w sprawie odpadów, dyrektywa 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów, dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, dyrektywa 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, dyrektywa 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów, dyrektywa 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE).

³⁴Zgodnie z wymogami zmienionych przepisów dotyczących odpadów do 2030 r. 70 % wszystkich odpadów opakowaniowych, a do 2035 r. 65 % odpadów komunalnych powinno być poddawanych recyklingowi, a składowanie odpadów komunalnych ma zostać zmniejszone do 10 %. Wydłużenie tego okresu o 5 lat przewidziano w przypadku Bułgarii, Grecji, Chorwacji, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Rumunii i Słowacji.

³⁵Sprawozdanie dotyczące systemu wczesnego ostrzegania, COM(2018) 656 final.

³⁶COM(2017) 34 final, Znaczenie przetwarzania odpadów w energię w gospodarce o obiegu zamkniętym.

³⁷Rozporządzenie nr 952/2013.

³⁸Rozporządzenie nr 1013/2006.

odpadami staje się łatwiejsze dzięki zaproponowanemu obowiązkowi selektywnego zbierania odpadów ze statków zawijających do portów UE³⁹.

2.4 Zamknięcie obiegu materiałów odzyskanych

W nowym **rozporządzeniu w sprawie produktów nawozowych**⁴⁰, które znajduje się na ostatnich etapach procesu legislacyjnego, wprowadzono ujednolicone zasady dotyczące produkcji nawozów organicznych z surowców wtórnych, takich jak produkty uboczne pochodzenia rolniczego i odzyskane bioodpady. Nowe rozporządzenie:

- przyczyni się do znacznego zmniejszenia istotnych barier wejścia na rynek dla produktów bardziej zrównoważonych i produktów w obiegu zamkniętym;
- zawiera nowe ograniczenia dotyczące substancji niebezpiecznych w odniesieniu do wszystkich nawozów, w tym pochodzących z surowców pierwotnych, co zmniejsza ryzyko występowania cykli materiałowych zawierających niebezpieczne poziomy niektórych pierwiastków toksycznych;
- obejmuje kryteria utraty statusu odpadu, tym samym przyczyniając się do usprawnienia interakcji między przepisami w zakresie chemikaliów, produktów i odpadów oraz zapewniając inwestorom większą pewność prawa.

Zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych jest jednym z celów planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym. Wymaga ono zrozumienia kluczowych wyzwań, przed którymi stoją podmioty rynkowe, i powinno opierać się na silnym i wydajnym jednolitym rynku⁴¹. Dzięki systemowi informacji o surowcach⁴² uruchomionemu w 2017 r. możliwe jest określenie potrzeb pod względem wiedzy dla strategicznych sektorów przemysłu z naciskiem na monitorowanie recyklingu odpowiednich materiałów i dostępność danych w kluczowych sektorach⁴³.

Komunikat w sprawie interakcji między przepisami w zakresie chemikaliów, produktów i odpadów⁴⁴ wywołał obszerną dyskusję na temat sposobu pokonania czterech głównych przeszkód stojących na drodze do bezpiecznego wykorzystania surowców wtórnych. Wstępna analiza wyników konsultacji⁴⁵ potwierdza ogólną zgodę co do istoty zidentyfikowanych kwestii panującą wśród zainteresowanych stron. Wskazuje ona na silne poparcie dla poprawy identyfikowalności substancji i przepływów informacji; lepsze egzekwowanie przepisów i wykorzystanie innych środków w celu zapewnienia równych szans podmiotom z UE i z państw trzecich; większe ujednolicenie i wzajemna uznawalność kryteriów utraty statusu odpadu; oraz poparcie dla wzmacniania aspektów gospodarki o obiegu zamkniętym w instrumentach takich jak dyrektywa w sprawie ekoprojektu. Co więcej, rozpoczęto trzy badania dotyczące różnych aspektów interakcji, które dostarczą dalszych istotnych informacji w 2019 r. i na początku 2020 r.

Dostęp do informacji na temat obecności i składu substancji niebezpiecznych w strumieniu odpadów ma kluczowe znaczenie dla poprawy technik demontażu i dekontaminacji, które

³⁹COM(2018) 33 – 2018/012 (COD), porozumienie polityczne osiągnięte w dniu 12 grudnia 2018 r., http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6867_pl.htm

⁴⁰COM(2016) 157, 2016/0084 (COD), porozumienie polityczne osiągnięte w dniu 12 grudnia 2018 r., http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6161_en.htm

⁴¹COM(2018) 772.

⁴²<http://rmis.jrc.ec.europa.eu/>

⁴³<http://rmis.jrc.ec.europa.eu/?page=contributions-of-h2020-projects-236032>

⁴⁴COM(2018) 32.

⁴⁵Konsultacje publiczne zakończono w październiku 2018 r.; otrzymano 460 odpowiedzi. Sprawozdanie zbiorcze z ich wyników zostanie przedstawione w 2019 r.

ułatwiają odzyskiwanie odpadów. Europejska Agencja Chemikaliów opracowuje bazę danych, aby gromadzić informacje i poprawić stan wiedzy na temat substancji, które budzą obawy, w produktach oraz w produktach, które stały się odpadami. Ponadto unijna platforma „Informacje dla podmiotów zajmujących się recyklingiem”⁴⁶ służy do zbierania i wymiany informacji na temat przygotowania do ponownego użycia nowych urządzeń wprowadzonych po raz pierwszy na rynek UE oraz postępowania z nimi.

Informacje na temat składu odpadów można także wykorzystać do celów wydajnego odzyskiwania surowców krytycznych. W swoim sprawozdaniu pt. „Surowce krytyczne i gospodarka o obiegu zamkniętym”⁴⁷ Komisja wskazuje kluczowe działania niezbędne do wykorzystania tych potencjalnych korzyści – wydobywanie kluczowych komponentów pod koniec przydatności do użycia, poprawa zarządzania danymi dotyczącymi odpadów wydobywczych oraz mobilizacja finansowania. W sprawozdaniu wykazano jednak również, że pozostaje wiele do zrobienia w kwestii poprawy recyklingu i zapewnienia, aby surowce krytyczne pozostały w Europie.

Aby wspomóc budowanie zaufania do surowców wtórnych, Komisja wraz z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi zainicjowała proces normalizacyjny i w pierwszej kolejności rozpoczęła obszerną analizę powiązanych działań normalizacyjnych. Organizacje normalizacyjne opracowują również potencjalne normy wydajnego pod względem materiałowym, wysokiej jakości recyklingu surowców krytycznych z zużytych baterii, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz innych złożonych produktów pod koniec przydatności do użycia.

Plan działania ma również pobudzić rynek wody odzyskiwanej, aby rozwiązać problem niedoboru wody w UE. Komisja zaproponowała wprowadzenie specjalnych przepisów ustanawiających minimalne wymagania w zakresie wykorzystania wody odzyskiwanej w nawadnianiu w rolnictwie⁴⁸. Ponadto praktyki w zakresie ponownego wykorzystywania wody są częścią planowania i zarządzania w gospodarce wodnej⁴⁹ lub przeglądu odpowiedniego BREF.

2.5 Podejście systemowe: unijna strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym

Unijna strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym⁵⁰ stanowi pierwsze ogólnounijne ramy przyjmujące podejście oparte na **cyklu życia materiału** w celu uwzględnienia w łańcuchach wartości tworzyw sztucznych działań z zakresu projektowania w obiegu zamkniętym oraz użycia, ponownego użycia i recyklingu. Strategia ta sama w sobie jest więc katalizatorem działań. W strategii wytyczono jasną wizję celów na szczeblu UE w ujęciu ilościowym, tak aby m.in. do 2030 r. wszystkie opakowania z tworzyw sztucznych wprowadzane na rynek UE były zgodne z ponownym użyciem lub recyklingiem.

W strategii określono także kluczowe działania **umożliwiające zaangażowanie wielu zainteresowanych stron** i współpracę na wszystkich ogniwach łańcucha wartości. Przykładem jest apel Komisji do zainteresowanych stron o podjęcie dobrowolnych zobowiązań, który dał przemysłowi silny impuls do większego wykorzystania tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu w produktach. Zgodnie z załączonym dokumentem

⁴⁶ <https://i4r-platform.eu/>

⁴⁷ COM(2018) 36 final.

⁴⁸ COM(2018) 337 final 2018/0169 (COD).

⁴⁹ http://ec.europa.eu/environment/water/pdf/Guidelines_on_water_reuse.pdf

⁵⁰ COM(2018) 28.

zawierającym ocenę tych deklaracji⁵¹ należy jednak podjąć dalsze wysiłki, aby osiągnąć cel określony w strategii, tj. zapewnienie wykorzystywania 10 mln ton tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu w nowych produktach do 2025 r. Chociaż deklaracje dostawców tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu, o ile zostaną spełnione, pozwalają na osiągnięcie tego celu, popyt na tworzywa sztuczne pochodzące z recyklingu obliczony na podstawie deklaracji przemysłu wynosi około 6,2 mln ton rocznie do 2025 r. Niedawno powołany sojusz na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym w zakresie tworzyw sztucznych⁵² ułatwi przedsiębiorstwom podejmowanie kolejnych kroków w kierunku zmniejszenia tej rozbieżności i pomoże w osiągnięciu powyższego celu zgodnie z celem strategii polegającym na poprawie jakości i opłacalności recyklingu tworzyw sztucznych w Europie.

Poczyniono już najważniejsze kroki na drodze do zapewnienia wyższej jakości recyklingu tworzyw sztucznych. Zaliczają się do nich: ustanowienie nowego celu w zakresie recyklingu opakowań z tworzyw sztucznych, tj. 55 % w 2030 r., podjęcie zobowiązań do selektywnego zbierania odpadów i ulepszenie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Zgodnie z oczekiwaniami wspomniane usprawnienia ułatwią projektowanie pod kątem zdolności do recyklingu za pomocą „ekomodulacji” opłat uiszczanych przez producentów. Przyszłe ulepszenia będą wynikały z przeglądu zasadniczych wymagań w zakresie opakowań zaplanowanego na koniec 2020 r.

Strategia pozwala tworzyć **synergie między celami gospodarczymi i środowiskowymi**. Dowody potencjalnego ryzyka dla zdrowia i ryzyka środowiskowego w związku z zanieczyszczeniem mikrodrobinami plastiku uzasadniają ograniczenie wykorzystania celowo dodanych mikrodrobin plastiku oraz gromadzenie wiedzy na temat pomiaru i etykietowania w przypadku niezamierzonego uwalniania mikrodrobin plastiku. Komisja zobowiązała się także do opracowania ram w zakresie biodegradowalności tworzyw sztucznych, aby sprzyjało projektowaniu i wykorzystaniu takich produktów z tworzyw sztucznych tylko wtedy, gdy jest ono korzystne dla środowiska i nie ingeruje w systemy gospodarowania odpadami ani nie zagraża bezpieczeństwu żywności. Działania w tym kierunku obejmują przekazywanie informacji na temat sposobów postępowania pod koniec przydatności do użycia (np. oznakowania kompostowalnych plastikowych toreb na zakupy). Ponadto w niedawno opublikowanym sprawozdaniu na temat gospodarki tworzywami sztucznymi opartej na obiegu zamkniętym⁵³ zbadano także inne synergie polityczne, w szczególności w połączeniu z potrzebami badawczymi.

Strategia **przyspiesza zmiany poza granicami Europy**. Dzięki pozytywnym wzorcom działania, szczególnie w zakresie tworzyw sztucznych jednorazowego użytku, przywództwo UE na forach dwu- i wielostronnych odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu międzynarodowego tempa działań w ramach agendy dotyczącej tworzyw sztucznych, co potwierdzają inicjatywy takie jak Globalna platforma tworzyw sztucznych Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska i zbliżające się międzynarodowe partnerstwo w zakresie odpadów tworzyw sztucznych w kontekście Konwencji bazylejskiej. Jednocześnie UE wspiera kraje rozwijające się w ich staraniach na rzecz rozwiązania problemu zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi.

⁵¹ SWD(2019) 92.

⁵² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6728_en.htm

⁵³ https://ec.europa.eu/info/publications/circular-economy-plastics-insights-research-and-innovation-inform-policy-and-funding-decisions_en

Przepisy dotyczące przedmiotów **jednorazowego użytku wykonanych z tworzyw sztucznych** i narzędzi połowowych⁵⁴ – odnoszące się do dziesięciu przedmiotów najczęściej znajdujących na plażach UE – **portowych urządzeń odbiorczych** oraz wnioski Komisji dotyczące **kontroli rybołówstwa**⁵⁵ stawiają UE na pierwszym miejscu w światowej walce z odpadami morskimi, które stanowią jedną z głównych obaw obywateli Unii, jeśli chodzi o zanieczyszczenie tworzywami sztucznymi. Dzięki tym przepisom przedsiębiorstwa UE mają możliwość wprowadzania innowacji w zakresie produktów, materiałów, technologii i modeli biznesowych, przy uwzględnieniu zachowań konsumentów i dostępnych metod alternatywnych.

Te zestawy dostosowanych do potrzeb środków, znajdujących się obecnie na ostatnim etapie procesu legislacyjnego, obejmują:

- zakaz stosowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych⁵⁶ oraz oksydegradowalnych tworzyw sztucznych.
- środki na rzecz ograniczenia konsumpcji pojemników na żywność i kubków do napojów wykonanych z tworzyw sztucznych oraz specjalne oznakowanie i etykietowanie pewnych produktów⁵⁷;
- cel polegający na włączeniu 30 % tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu do butelek na napoje od 2030 r. i 25 % do butelek PET od 2025 r., a także cel w zakresie selektywnego zbierania 90 % butelek wykonanych z tworzyw sztucznych do 2029 r. i wprowadzenie wymogów dotyczących projektu, zgodnie z którymi korki będą przyczepione do butelek;
- rozszerzona odpowiedzialność producenta obejmująca koszty sprzątania odpadów w przypadku produktów takich jak filtry z wyrobów tytoniowych i narzędzia połowowe;
- środki na rzecz zmniejszenia ilości odpadów z tworzyw sztucznych ze statków, takie jak ustalenie jednolitej opłaty za odpady pochodzące ze statków;
- lepiej określone obowiązki sprawozdawcze dotyczące zagubionych narzędzi połowowych oraz obowiązki w zakresie oznaczania i kontroli narzędzi przeznaczonych do połowów rekreacyjnych.

3 PRZYSPIESZENIE TRANSFORMACJI

3.1 Innowacje i inwestycje

Aby przyspieszyć przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, konieczne jest inwestowanie⁵⁸ w innowacje oraz zapewnienie wsparcia dla dostosowania bazy przemysłowej. W latach 2016–2020 Komisja zwiększyła wysiłki na obu frontach, przeznaczając na transformację fundusze publiczne opiewające na **łącną kwotę ponad 10 mld EUR**. Obejmują one:

- 1,4 mld EUR z programu „Horyzont 2020” do 2018 r. (przeznaczone na obszary takie

⁵⁴ COM(2018) 340 final 2018/0172 (COD), wstępne porozumienie polityczne osiągnięte w dniu 19 grudnia 2018 r.: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6867_pl.htm

⁵⁵ COM(2018) 368 final 2018/0193 (COD).

⁵⁶ Sztućce, talerze, mieszadła do napojów, patyczki do balonów i słomki z tworzyw sztucznych, pojemniki na żywność i napoje oraz kubki do napojów wykonane ze styropianu, patyczki higieniczne z tworzyw sztucznych.

⁵⁷ Środki higieniczne, mokre chusteczki, kubki do napojów i wyroby tytoniowe z filtrami.

⁵⁸ Według sprawozdania „Osiąganie wzrostu od wewnątrz” (ang. *Achieving Growth Within*) (SYSTEMIQ we współpracy z Fundacją Ellen MacArthur) szacuje się, że do 2025 r. luka inwestycyjna wyniesie 320 mld EUR.

jak zrównoważony przemysł przetwórczy, gospodarowanie odpadami i zasobami, systemy produkcji w obiegu zamkniętym lub biogospodarka w obiegu zamkniętym), z czego 350 mln EUR przeznaczono na wprowadzenie tworzyw sztucznych do obiegu zamkniętego. Komisja opublikowała wykaz⁵⁹ projektów istotnych dla gospodarki o obiegu zamkniętym finansowanych w latach 2016–2018 w ramach programu „Horyzont 2020”;

- co najmniej 7,1 mld EUR w ramach polityki spójności (1,8 mld EUR przeznaczone na wprowadzenie technologii innowacyjnych pod względem ekologicznym wśród MŚP i 5,3 mld EUR na wsparcie wdrożenia unijnych przepisów dotyczących odpadów); ponadto w ramach inteligentnej specjalizacji dostępne jest znaczne wsparcie na rzecz napędzanej przez rynek innowacji i wprowadzania jej do obiegu;
- 2,1 mld EUR za pośrednictwem organów finansowania, takich jak Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych i InnovFin;
- co najmniej 100 mln EUR zainwestowano w ramach programu LIFE w ponad 80 projektów wnoszących wkład w rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Aby zachęcić do dalszych inwestycji, w ramach Platformy wsparcia finansowego dla gospodarki o obiegu zamkniętym opracowano zalecenia⁶⁰ dotyczące zwiększenia możliwości pozyskania finansowania bankowego dla projektów dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym, koordynacji działań w zakresie finansowania i wymiany dobrych praktyk⁶¹. Platforma oraz Europejski Bank Inwestycyjny podejmą prace nad udzielaniem wsparcia finansowego i wykorzystaniem synergii z planem działania dotyczącym finansowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego⁶².

Oprócz finansowania transformacji Komisja odniosła się również do kwestii przeszkód regulacyjnych, które mogłyby hamować innowacje w zakresie obiegu zamkniętego, inicjując w 2016 r. dwa pilotażowe porozumienia na rzecz innowacyjności⁶³. Na podstawie doświadczeń z tych dwóch projektów pilotażowych Komisja rozważa obecnie wypróbowanie tego podejścia w innych sektorach.

Obieg zamknięty powinien pozostać filarem polityki spójności w okresie programowania na lata 2021–2027. We wniosku w sprawie nowego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności⁶⁴ Komisja nadaje gospodarce o obiegu zamkniętym priorytet w dążeniach UE do osiągnięcia bardziej przyjaznej dla środowiska i bardziej inteligentnej Europy oraz wyklucza inwestycje w składowanie odpadów i instalacje przetwarzania odpadów resztkowych zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

3.2 Silne zaangażowanie zainteresowanych stron

Zaangażowanie zainteresowanych stron ma kluczowe znaczenie dla transformacji gospodarki. Podejście systemowe określone w planie działania dało organom publicznym, podmiotom gospodarczym i społeczeństwu obywatelskiemu ramy, które można powielać w celu

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=output&pubs=thematic>

⁶⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/accelerating-transition-circular-economy_en

⁶¹ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3517&Lang=PL>

⁶² COM(2018) 97.

⁶³ Te dwa porozumienia obejmują beztlenową technologię membranową ponownego wykorzystania ścieków w rolnictwie i ponowne użycie baterii napędowych pod koniec przydatności do użycia jako stacjonarnego miejsca magazynowania energii. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/law-and-regulations/innovation-friendly-legislation/identifying-barriers_en

⁶⁴ COM(2018) 372 final – 2018/0197 (COD).

wspierania partnerstw w różnych sektorach i wzdłuż łańcuchów wartości.

Działania UE stanowiły inspirację dla krajowych dyskusji na temat gospodarki o obiegu zamkniętym, a większość państw członkowskich przyjęła krajowe strategie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym lub jest w trakcie ich przyjmowania. Ramy te są często powielane na szczeblu regionalnym i lokalnym, co zbliża gospodarkę o obiegu zamkniętym do obywateli i przedsiębiorstw. Rolę Komisji w promowaniu takiego podejścia systemowego oraz we włączeniu kwestii gospodarki o obiegu zamkniętym do europejskiego i międzynarodowego planu działania uznano również na Światowym Forum Ekonomicznym w 2019 r., gdy Komisja otrzymała nagrodę Circulars⁶⁵ w kategorii sektora publicznego.

Europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym zrzesza liczne sieci i inicjatywy w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym. Pomnaża ona najlepsze praktyki z sektora publicznego i prywatnego. W pierwszym roku funkcjonowania⁶⁶ na platformie zebrano i rozpowszechniono ponad 300 przykładów najlepszych praktyk, strategii i sprawozdań.

Zainteresowane strony napędzają transformację w różnych sektorach. Na przykład zaangażowanie ze strony przemysłu doprowadziło do przyjęcia protokołu i wytycznych UE dotyczących odpadów z budowy i rozbiórki⁶⁷, których ostatecznym celem jest zwiększenie zaufania do procesu gospodarowania odpadami oraz do jakości materiałów pochodzących z recyklingu w tym sektorze. Ponadto przedsiębiorstwa zobowiązały się do zwiększenia wydajności zasobów w przypadku budynków i testują Level(s)⁶⁸ – pierwszy system wskaźników do pomiaru zrównoważoności w sektorze – w ponad 130 projektach w całej Europie.

Analogicznie, kluczowe podmioty sektora publicznego i prywatnego w całym łańcuchu wartości żywności współpracują w ramach unijnej Platformy ds. Strat i Marnowania Żywności, aby przyspieszyć czynione przez UE postępy w zakresie osiągnięcia celu zrównoważonego rozwoju, jakim jest zmniejszenie o połowę odpadów spożywczych na mieszkańca do 2030 r. Platforma umożliwiła Komisji poczynienie istotnych postępów we wdrażaniu działań zapobiegających powstawaniu odpadów spożywczych, do których należą wytyczne mające ułatwić dokonywanie darowizn żywności, w opracowaniu metody pomiaru marnowania żywności i poprawie praktyk w zakresie dat przydatności do spożycia.

Zainteresowane strony przenoszą transformację także poza Europę. Europejskie przedsiębiorstwa regularnie angażują się we wspólne misje dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym⁶⁹, wzmacniając powiązania między europejskimi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i odpowiednimi zainteresowanymi stronami w państwach trzecich.

4 OTWARTE WYZWANIA

Gospodarka o obiegu zamkniętym stanowi obecnie nieodwracalny ogólnoswiatowy trend na wielką skalę. Potrzeba jednak jeszcze wielu starań, aby zintensyfikować działania na poziomie unijnym i światowym, w pełni zamknąć obieg oraz wykorzystać przewagę

⁶⁵ <https://thecirculars.org/our-finalists>

⁶⁶ https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/ecesp_annual_report_2018.pdf

⁶⁷ https://ec.europa.eu/growth/content/eu-construction-and-demolition-waste-protocol-0_pl

⁶⁸ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

⁶⁹ Misje dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym w Chile i Chinach (2016 r.), Republice Południowej Afryki i Kolumbii (2017 r.), Japonii i Indonezji oraz Indiach (2018 r.).

konkurencyjną, jaką gospodarka o obiegu zamkniętym zapewnia przedsiębiorstwom UE. Z interakcji z zainteresowanymi stronami wynika, że w celu wypełnienia agendy dotyczącej obiegu zamkniętego można uwzględnić obszary, które nie są objęte planem działania.

Jeżeli UE chce utrzymać swoją wiodącą rolę w projektowaniu i produkcji produktów i usług w obiegu zamkniętym oraz pod względem umożliwiania konsumentom wyboru bardziej zrównoważonego stylu życia, potrzebne będą nowe działania. Jak zasugerowano w dokumencie otwierającym debatę pt. „W kierunku zrównoważonej Europy do 2030 r.”⁷⁰, gospodarka o obiegu zamkniętym powinna stanowić trzon strategii przemysłowej UE, co umożliwi obieg zamknięty w nowych obszarach i sektorach, ocena cyklu życia produktów powinna stać się normą, a przepisy dotyczące ekoprojektu powinny zostać rozszerzone w największym możliwym stopniu. Jeżeli UE chce czerpać pełne korzyści z przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, należy przyspieszyć rozpoczęte prace dotyczące substancji chemicznych, nietoksycznego środowiska, oznakowania ekologicznego i ekoinnowacji, surowców krytycznych i nawozów. Analogicznie, konsumenci powinni mieć lepsze możliwości dokonywania świadomych wyborów, a sektor publiczny powinien zwiększyć starania w dziedzinie zrównoważonych zamówień publicznych.

Przy wsparciu Komisji państwa członkowskie – a w szczególności regiony, które mogą nie zrealizować celów w zakresie recyklingu na 2020 r. lub borykają się ze szczególnymi problemami⁷¹ – i przedsiębiorstwa będą musiały zwiększyć starania, aby wdrożyć zmienione przepisy dotyczące odpadów i rozwinąć rynki surowców wtórnych. Celem jest zapewnienie, aby materiały, które wracają do gospodarki, były opłacalne i bezpieczne dla obywateli oraz środowiska.

UE powinna nadal wspierać badania naukowe, innowacje i inwestycje w sektorach priorytetowych określonych⁷² w planie działania. Na przykładzie Europejskiej strategii na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym z podobnego podejścia holistycznego mogłoby skorzystać wiele innych sektorów mających duży wpływ na środowisko i potencjał obiegu zamkniętego, takich jak sektor informatyczny, elektronika, sektor mobilności, środowisko zbudowane, górnictwo, branża meblarska, sektor żywności i napojów lub włókiennictwo. W żadnym z nich pełen potencjał jednolitego rynku UE nie został jeszcze wykorzystany⁷³.

Wdrożenie niedawno zaktualizowanej strategii dotyczącej biogospodarki⁷⁴ i zmienionych ram w zakresie energii ze źródeł odnawialnych⁷⁵ będzie stanowiło kolejne kroki w kierunku wykorzystania zasobów biologicznych w obiegu zamkniętym, przy jednoczesnym przestrzeganiu granic ekologicznych i wkładzie w powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej.

Zgodnie z długoterminową wizją strategiczną dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r.⁷⁶ przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym i gospodarkę neutralną dla klimatu powinno przebiegać jednocześnie, w oparciu o duże ambicje przemysłu oraz z wykorzystaniem wiodącej pozycji

⁷⁰ COM(2019) 22.

⁷¹ Aby przyspieszyć rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, szczególną uwagę należy również poświęcić regionom o szczególnych cechach powodujących poważne wyzwania pod względem ochrony środowiska i zasobów, na przykład w dziedzinie gospodarki odpadami, takim jak wyspy lub regiony najbardziej oddalone w UE.

⁷² Tworzywa sztuczne, odpady spożywcze, surowce krytyczne, budowa i rozbiórka oraz biomasa i bioprodukty.

⁷³ COM(2018) 772.

⁷⁴ COM(2018) 673 final.

⁷⁵ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82, dyrektywa 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

⁷⁶ COM(2018) 773 final.

przedsiębiorstw UE w tych obszarach⁷⁷. Nowe modele biznesowe oparte na obiegu zamkniętym, recykling, wydajność energetyczna i materiałowa oraz nowe struktury konsumpcji mają znaczny potencjał do tego, by ograniczyć emisję gazów cieplarnianych na świecie. Propagowanie tego wspólnego podejścia w przedsiębiorstwach – także w MŚP – i społecznościach może jednocześnie zmniejszyć koszty produkcji i wesprzeć nowe rodzaje interakcji biznesowych, np. symbiozę przemysłową. Ponadto obieg zamknięty i zrównoważoność w zakresie pozyskiwania, wykorzystania i przetwarzania surowców (szczególnie tych krytycznych) będą kluczowe dla zapewnienia niezbędnego bezpieczeństwa dostaw, równych warunków działania dla konkurentów przemysłowych oraz wiodącej pozycji UE na świecie w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych i technologii niskoemisyjnych.

Sztuczna inteligencja i cyfryzacja⁷⁸ mają potencjał, by zoptymalizować zużycie energii i zasobów oraz udostępniać informacje na potrzeby modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym i świadomych wyborów konsumpcyjnych. Cyfrowa gospodarka o obiegu zamkniętym musi jednak mieć pozytywny wpływ netto na zasoby i uwzględniać istotne wyzwania, w tym ryzyko napędzania niezrównoważonych struktur konsumpcji, skracania trwałości produktów inteligentnych i zagrożeń dla bezpieczeństwa wrażliwych danych biznesowych.

Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym przede wszystkim umacnia spójność społeczną i terytorialną oraz sprzyja zrównoważonemu rozkładowi miejsc pracy spełniających normy w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa, co umożliwia sprawiedliwy i zrównoważony wzrost gospodarczy.

5 WNIOSKI

Wdrożenie planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym przyspieszyło przechodzenie na gospodarkę o obiegu zamkniętym w Europie. Jednocześnie silniejsza, wspólna wizja gospodarki o obiegu zamkniętym może jedynie nadać nowy impuls trwającym staraniom na rzecz modernizacji unijnej bazy przemysłowej w celu zapewnienia jej konkurencyjności oraz na rzecz zachowania i odtworzenia kapitału naturalnego UE.

Wymienione wyżej aspekty oraz zrealizowane z powodzeniem elementy planu działania, o których mowa w niniejszym sprawozdaniu, mogą posłużyć jako wsparcie i ukierunkowanie przyszłych prac instytucji europejskich, państw członkowskich, przedsiębiorstw i partnerów społecznych.

⁷⁷ COM(2017) 479 final, Inwestowanie w inteligentny, innowacyjny i zrównoważony przemysł – Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE.

⁷⁸ COM(2015) 192 final, Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy.